

Fotoğraf: Mustafa Yılmaz / Anadoluhaber

edirne

edirne Sayı 50 İlkbahar 2016

edirne

Sayı 50 İlkbahar 2016

Şehirlerin Sultanı

Fotoğraf: Behiç Günalan

edirne

Sayı 50 İlkbahar 2016

Edirne Vâlîliği

Sorumlu Yaz İşleri Müdürü
İbrahim Tarancı
Özel Kalem Müdürü

Genel Yayın Yönetmeni
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Hatipier

Yayın Kurulu
Prof. Dr. Engin Bektaş
Doç. Dr. Ayhan Aytaç
Ender Aydın
Yrd. Doç. Dr. Rifat Gürgendereli
Öğr. Gör. Haluk Kayıcı
Öğrt. Arzu Ulaşır
Mehmet Ağırhan

Grafik Tasarım
Mücahit Kofoğlu

Fotoğraf Editörü
Behiç Günalan

Baskı
Seçil Ofset
www.seciloftset.com

Edirne İl Özel İdaresi
tarafından bastırılmıştır.
Nisan 2016, Ücretsizdir.

Yönetim Yeri
Edirne Vâlîliği
Basın ve Halkla İlişkiler
Müdürlüğü
Hükümet Caddesi
Vilayet Binası, Edirne

İletişim
0(284) 213 91 80
www.edirne.gov.tr
edirnedergisi@hotmail.com

Kapak Fotoğrafı
Murat Öztürk

Merhabalar...

Kiğin genide kaldığı ve baharın ağaçların çiçeklerinden kuşların cıvıltısına kadar hemen hemen her yerde kendini hissettirdiği günlerde, 2016 yılının bu ilk dergisiyle sizlerle birlikte olmanın zevkini içindi.

Bu sayımızda da yine birbirinden güzel yazılarla karşınızdayız. Bu sayımızda, bir yanınızda Mart ayının bizdeki en büyük anlamı olan Çanakkale Savaşı'na taptaaze varlığını sürdürürken diğer yanınızda sayın Prof. Dr. Engin Bektaş'ın Edirne'nin Tarihîsel Gerçeği'ni ve diğer yanınızda da sizlere Sarayova'dan yazan sayın Doç. Dr. Müberra Gürgendereli'nin Edirneli Amrî'yi yazdığı yazısı sizi bekliyor olacak.

Bu sayımızda kendilerini misafirkette unuttuğumuz çocuklarımız olarak kabul ettiğimiz Balkan soydaşlarımızdan, Batı Trakya'dan, Fiyak Dergisi Genel Yayın Yönetmeni sayın Hüseyin Mehmet'in Uşşakî Ekolünün Gümölcineli Üç Öncüsünü okuyacaksınız. Bu sayımızda şair kimliğinin yanınızda hikaye ve öykü yazarlığı da yapan sayın Özlüm Ağırhan küçük bir öykü kaleme aldı: sizler için. Ahmet'in Öyküsü başlığını taşıyan bu küçük güzel öykü alanında bir otobiyografi. Bir dönem Edirne'nin fotoğrafı mesabesinde olan öyküye zevkle okuyacaksınız. Yine Araştırmacı-Yazar sayın Mehmet Ağırhan, ses sanatçısı, ney ustası ve sanat yönetmeni sayın Yıldray Öztürk'le güzel bir röportaj hazırladı: sizler için. Sayın Öğretim Üyesi Hakan Akıncı her zaman olduğu gibi ilginç ve bir o kadar da güzel olan konularından birini daha yazdı: Hadrianopolis Surları... Şair dostlarımız sayın Hüseyin Hatemi'den ve Şeref Akbaba'dan da küçük birer şiir sikişti: saygılarımızla.

Bu sayımızda sizler için yazma inceliğini gösteren bir başka yazımız da ilimizin Basın Yayın ve Enformasyon Müdürü sayın Fikret Diğlioğlu oldu. Sayın Diğlioğlu, güzel üslubuyla Marka Şehirlerin Oluşturulmasında Yerel Medya Unsuru'nu yazdı: sizler için. Yine her zaman olduğu gibi bu sayımızda da farklı konulara değinen sayın Öğretim Üyesi Haluk Kayıcı da Edirne'de Şiddetli Kış başlığı ile 1896 yılının Edirnesini tanıdığımızıza. Bir yıldan beri BOA'dan istifade ederek yayınladığımız Geçmiş Zaman Olur ki sayımızda ise Sultan II. Mustafa dönemine ait bir Berat, bütün ilgiyle yazıldı.

Bu sayımızda da damak tadımızı unutmamak. Sayın Yrd. Doç. Dr. Rifat Gürgendereli Edirne Yemekleri faslından olmak üzere sizler için Fincan Böreği'ni yazdı.

Bu sayımızın fotoğraflarını Sayın Behiç Günalan, Sayın Murat Öztürk, Sayın Alp Eren, Sayın Deniz Akdemir, Sayın Mehmet Ağırhan, Birgül Erken ve Sayın Rifat Gürgendereli sizler için hazırladı...

Zevkle okumanız dileğiyle...

Mustafa Hatipier
Genel Yayın Yönetmeni

2-5 Araştırma / Yrd. Doç. Dr. Mustafa Hatipier
İki Çeşit Tarih Vardı

6-9 Araştırma / Engin Bektaş
Edirne'nin Tarihîsel Gerçeği

10 Sadeleştirme: Doç. Dr. Müberra Gürgendereli
Amrî

12-13 Şiir / Mustafa Hatipier
Sana Bu Satırları Ben Yazdım

16-18 Araştırma / Hüseyin Mehmet
Uşşakî Ekolünün Gümölcineli Üç Öncüsü

20-22 Öykü / Özlüm Ağırhan
Ahmet'in Öyküsü

26-30 Söyleşi / Mehmet Ağırhan
Yıldray Öztürk'te Söyleşi

32-34 Araştırma / Hakan Akıncı
Hadrianopolis Surları

37 Şiir / Hüseyin Hatemi
Karakavak

38 Şiir / Şeref Akbaba
Yeryüzü Aşkın Yüzü Oluncaya Dek

Araştırma / Fikret Diğlioğlu
Marka Şehirlerde Yerel Medya Unsuru

Araştırma / Haluk Kayıcı
Edirne'de Şiddetli Kış

Edirne Mutfağı
Yrd. Doç. Dr. Rifat Gürgendereli
Fincan Böreği

48 Geçmiş Zaman Olur ki...

Araştırma

İki Çeşit Tarih Vardır

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Hatipler

İki çeşit tarih vardır; biri gölgededir, anmak hatırlamak gibi bir şey... Vücutsuz, belirsiz, uçan bir duman, akan bir su, sönmüştür bir parıltı... Kendisiyle doğup yine kendisiyle ölen... Zincir olamadan tek bir halka olarak kalan...

İkincisi ve asıl olan tarih; eti, kanı olan tarih... Sudan değil gerçekten; tek başına duran değil, arka arkaya doğuran tarih... Dağların kan gibi asırları ufuklayarak uzanıp gidiş...

Düнде kalmayıp düne güne getiren ve günde kalmayıp günü yanına götüreren tarih...
diye yazar İ. H. Sevki.

İşte Çanakkale Savaşı tarihi bu ikinci gruba giren tarihtir. Bir son gibi gözükse de bitimsiz başlangıçları barındırır yüreğinde...

Çanakkale savaşı dünyayı yeneler, bize yenildiği tarihin adidir...

Anafartalar'ıyla...

Ariburnu'yla...

Kanlısirt'ıyla...

261 rakımı meşhur tepe; Conkbayırı'yla...

Yüreğin güllüye ve mermiye dönüştüğü yer olan Kemal Yeri'yle...

Naralan kırşuna dönüşmüş ve dünyanın en büyük

ordularını yenmiş bir ordunun ve bu ordusuyla bir bütün olmuş bir milletin zaferinin adidir...

Çanakkale Savaşı için;
"Çanakkale içinde aynalı çarşı
Ana ben gidiyorum düşmana karşı" dizeleriyle destanlaşan bu savaş için; ne yazılırsa yazılısın; ne söylenirse söylensin eminim ki hep bir şeyler eksik kalır ve hep bir şeyler eksik kalacaktır...

Çanakkale Savaşı; onlarca tabyanın dev toplarla günlerce dövülmesi demektir.

Çanakkale Savaşı; Ağildere, Ariburnu, Maltepe, Kumtepe, yirmi günde, beş savaş yapılan Anafartalar, Kanlısirt, Kocaçimentepe, Kireçtepe, Suvla koyu, Conkbayırı demektir....

Mavi gözlü Miralay'ın: "Ben size savaşmayı değil, ölmeği emrediyorum" dediği ve Dumlupınar'dan tam yedi yıl yaşlı olan Kemal Yeri demektir...

Çanakkale Savaşı; Türlü imkansızlıklarla dünyanın en büyük ordusunu yenen bir ordunun, düşmanına bile merhamet eden, onun yarasını sarmayı bile görev edinen bir ordunun gönül savaşı demektir...

Tarihin bu kırılma anının hangi düşünceyle ve hangi inançla yapıldığının anlaşılması ancak o ruhu yaşamakla, o ruhu hissetmekle o ruhu bilmekle mümkündür. O ruh; çok öz olarak "berr olma", "birlikte olma" ve "birlerle birlikte olma" ruhudur. Böyle bir ruhun duyguyu ve düşüncelerinde ayaklananları nelerdir? Böyle bir ruhu ortaya çıkaran duyguyu ve düşünceleri nasıl bir ruh bahçenin eseridir? Gelin bunu birlikte okuyalım:

Yaşlı Gazi, oturduğu ağacın altından yavaş yavaş kalktı. Birkaç adım attı ve durdu. Başını ağır ağır göğe çevirdi. Berrak, bulutsuz bir gece ve parlak bir ay vardı. Ay hilaldti. Yıldızlar aya daha fazla yakın olmak için adeta birbirleriyle yarışıyorlardı.

Yaşlı vücudunu, göğe doğru daha fazla tutamadı. Başını salladı. Bir şeyler mırıldandı. Ufka doğru baktı. Sonra birden gözü hemen önündeki su birikintisine

takıldı. Su birikintisinde gördüklerine inanamadı. Ağır ağır bir göğe sonra tekrar su birikintisine baktı. "Gecenin azizliği"... diye mırıldandı zayıf sesile...

Su birikintisine daha dikkatli baktı. Gökyüzündeki hilal en parlak haliyle kuyuya düşmüştü ve Yusuf güzelliğiyle su birikintisinin içindeydi. Yanında da kendini onun bir parçası sayan parlak bir yıldız vardı...

Bu manzara karşısında gözleri ışıldadı. Daha dikkatli baktı... Su birikintisindeki suyun rengi sanki kırmızıydı, kan kırmızısıydı... Ya da ona öyle geliyordu. Bütün yorgunluğu, zayıflığı bitmişcesine ve büyük bir güçle, sarılıp öpmek istecesine baktı su birikintisindeki hilale ve yıldızla...

Kendi kendine mırıldanmaya başladı... Albay Nuranoğlu Mustafa Faik; Foça, Yarbay Dursunoğlu Cemil; Batum, Yarbay Salıhoğlu Tefvik; Dersaadet, Yarbay İsa oğlu Hüseyin Sabri; Manastır, Binbaşı İbrahim oğlu Ahmet Hulusi; Kudüs, Yüzbaşı Abdullahoğlu Abdülkadir; Şam, Yüzbaşı Mehmetoğlu Muhammed Rıza; Diyar-ı Bekir, Üsteğmen Ali Rıza oğlu Hasan Sabri; Silistre, Üsteğmen Hasan oğlu Ali Tefvik; Yemen...

Sustu...

Bir ah çekti derin mi derin...

"Yaşlanmışsın sen be Ali Çavuş" diye söylendi kendi kendine...

"Yaşlanmışsın beya... Kocamışsın artkın..." diye hayıflandı...

Sonra tekrar bazı isimler döküldü dudaklarından: Mesutoğlu Mehmet; Adana, Himmetoğlu İsa ;Adıyaman-Besni, Musaoğlu Şehmus; Adıyaman-Gerger, Yaşaroğlu Yusuf; Afyon-Dazkırı, Mesutoğlu Salih; Ağrı-Merkez, İsmailoğlu Atilla; Amasya-Merkez, Şaban oğlu Şakir; Bitlis-Merkez, Durmuşoğlu Ali; Bolu-Merkez...

Yine sustu.

Ruhları şad olsun dedi...

Arından bir "ahh" daha çekti...

Sonra, su birikintisindeki hilal ve yıldızla konuşmaya başladı...

"Senin için" dedi...
 "Her şey senin için..."
 Hızını almadı:
 "Her şey senin sevdan için..." dedi.
 Güzel bir tebessüm yayıldı yüzüne...
 "Ne mutlu bana" dedi...
 "Rabbime sayısız şükür" dedi...
 "Senin sevdan"...dedi, eliyle göğsünün sol yanını işaret ederek:
 "Senin sevdan, şu zavallı yüreğimin hep deli tutkusu oldu..." diye mırıldandı. Sudaki hilale yıldızdan gözlerini ayırmadan devam etti:
 "Ben, seni hep sevdim..." dedi
 "Ben, seni hep çok sevdim..." dedi...

Gözlerini yumdu, patlayan bir volkanın uçultusu gibi düştü kelimeler:

"Bir türkü işiyor nakşını kalbimin üstüne...
 Kurban olam ayına ...Ayına yıldızına..."

Su birikintisi sanki kocaman bir bayrağa dönmüştü. Kat kat, yüzlerce, binlerce bayrak olmuştusu sanki. O kendinden beklenmeyecek bir çeviklikle oradaki bütün bayrakları, büyük bir özenle çekip alıyor, güzelce katlıyor ve öpüp koynuna saklıyordu...

Su birikintisi hala kocaman bir bayraktı. Yaşlı Gazi tekarrüsu konuşmaya başladı:
 "Senin için" dedi...

"Senin için; Çanakalle'de, Gelibolu'da, Mecidiye, Hamidiye, Mesudiye, Namazgah, Macidiye, Orhaniye, Ertuğrul tabyalarında, yedi düvelin çelik zırhlı gemilerinin dev toplarıyla, saatlerce, günlerce dövüldükten sonra toprak olmamız..."

"Senin için" dedi.
 "Senin için; Seddülbahir kıyısında, Göztepe'nin hemen önünde Ezinelî Yahya Çavuş ve altmış üç çanla, altmış üç yiğit insanla, altı bin kişiye karşı saatlerce direndikten sonra, şehadet şerbetini içerken birer

birer gözlerimizi, sana hasretle ve sana tutkuyla kapamamız..."

"Senin için" dedi.
 "Senin için; Kemalyeri'nde Anafartalar Kahramanı: "Ben size saldırdın demiyorum, ölmeyi emrediyorum. Biz ölene kadar yerimizi, başka komutanlar, başka birlikler alabilir" dediğinde, gözümüzü kırpmadan ölmeyi bilmemiz ve 57. Alay olarak "gök ekin gibi" biçilmemiz... Ve sonra... Ve sonra -ölenlerimizle beraber Kerevizdere'de- süngü hücumuna kalkmamız..."

Nefesi daraldı... Nefes nefese kalarak devam etti...
 "Senin için; Kumtepe'de, Ağildere'de, Arıburnu'nda, Kocaçimentepe'de, Şahinsirtı'nda, Kanlısirt'ta, İsmailoğlu Tepe'de, Mestan Tepe'de Conkbayırı'nda göğüs güğüşe, diş diş, nefese nefese dünyanın dört bir yanından gelen insanlarla dövüşmemiz... Ve seve seve canımızı feda etmemiz..."

Derin bir nefes aldı...
 Su birikintisine doğru eğildi... Karşısında çok sevdiği biri varmış gibi, sesini biraz kısarak ve kelimeleri tek tek seçerek anlatmaya başladı:
 "Biliyor musun?" dedi...
 "Efilimde bir sancak vardı. Gece ıssız ve karanlıktı. Biz tam doksan bin kişiydik. Cephelere dağılmış, taarruz için bekliyorduk.

Düşünsene, birbirine sırtını vermiş doksan bin genç adam... Hep beraber soluk alıp verseler, vadilerde gök gürültüsü gibi yankılanır.
 Ama biz nefeslerimizi tutmuş, büyük emri bekliyorduk..."

Yorulmuştu. Ama devam etmeye kararlıydı. Tekrar derin bir nefes aldı... Sonra devam etti:
 "Arada bir çekirgelerin sesi geliyordu, dağlarda çakallar uluyordu.
 Ve emir geliyordu...
 Emir geldiğinde; artık büyük gök gürültüsü başlamıştı. Doksan bin kişi tek bir bedene dönüşmüştük.

Sanki aynı anda nefes alıyor, ayağımızı, aynı zamanda toprağa basıyorduk.

Toprağın altında sanki bir dev kükrüyordu. Bir ara durdum, kulağımı toprağa dayayıp bu büyük akışı sesini dinledim. Yüreğim kabardı, sancağı elimde alıp önlere, önlere savaşan öncü birliklere doğru seyirttim..."

O anı yaşıyor gibi nefes nefese kalmıştı... Kendine güveni gelişmesine bir derin nefes daha aldı...

"Artık bir milletlik onu hissettim, biliyor musun?
 Yenilmeyecektik...
 Ezilmeyecektik...
 Esir olmayacaktık...
 Sehere doğru koşuyorduk...
 Gün şafağa eriştğinde artık ebediyen hür olacaktık...
 Buna inandık, biliyor musun?
 Buna hakikaten çok inandık...
 Ve kazandık..."

Gözlerini su birikintisindeki hilal ve yıldızdan yavaş yavaş gökyüzüne çevirdi.
 Sonra derin bir bakışla ufuklara doğru daldirdi gözlerini...
 Eski zamanlardan kalma bir cuma sesi, belli belirsiz kulaklarını okşuyordu...

Taş plaklardan kalma bir sesin sözleri, kulaklarından kalbine bir kurşun gibi akyordu:
 "Yeni cami avlusunda
 Ezan sesi var...
 Ezan sesi değil be annem
 Sevgiğimin yaşı var..."

Gözlerini ufuk çizgisinden uzun bir süre ayırmadı...
 Ufuk çizgisinde bir yerlerde, bembeyaz hilali ve yıldızlı kıpırmızı bir bayrak, belli ki sevilmenin, hem de çilginca sevilmenin, hem de uğruna ölünecek kadar çok sevilmenin mutluluğuyla, nazlı nazlı dalgalanıyordu...

Araştırma

Edirne'nin Tarihsel Gerçeği

Prof. Dr. Engin Bektaş

Şehirler vardır adı suya yazılmış. Şehirler vardır adı rüzgâra karışmış. Şehirler vardır adı toprağa kazınmış. Şehirler vardır adı ateşe karışmış.

Çağların bekçisidir kimi şehir. Zamana inat ayak direr yok oluşa. Ateş de, Hava da, Su da, Toprak da şahit olmuştur bu karşı koyuşa. Bu şehirler tanıtır nice savaş ve nice barışa.

Zaman soluk alır, soluk verir bu şehirlerin her sokak başında. Nice güneşler parıldarken geçmişle geleceğe bağlayan sokakların kaldırımlarında, Ay'ın ışığı dolanır yaşı evlerin yorgun çatılarında.

Edirne ölümsüz bir şehirdir, direnir zamana. Ayak direr, karşı koyar her an onu yok etmek isteyen her saldırışa.

Edirne çağların, kıtaların, dinlerin ve kültürlerin kavşağında kurulmuş bir şehirdir. Edirne ruhu olan, acıyı ve sevinci yaşamış bir şehirdir. Tanık olmuştur nice gün doğumu ve gün batımlarına.

Gülen ağlayan bir şehirdir. Yoz ve basmakalıp bir şehir değildir asla. Yoldaş olmuştur çünkü yüzlerce yıldır ırmaklarında yağış atlarını sulayan zamana.

Edirne tutkunun şehridir. Bu tutku sinmiştir her taşına.

Bu tutku boy atmıştır tüm muzaffer ve mağlup komutanların haykırışlarında.

Edirne birçok defa başşehir ve başşehirler toprağı olmuş ve zamana meydan okumuştur.

Bir başşehirdir Edirne.

Bir başşehirdir. Ama görkemi de, yıkımı da, acıyı da, sevinci de görmüştür. Zenginiği de sefaleti de görmüştür. Tokluğu da, açlığı da görmüştür. Bu nedenle olgun bir şehirdir Edirne.

Acılı, ama gururludur.

Şımaranı da saçmalayanı da hiç mi hiç sevmemiş, belleğinden onları hızla silip atmıştır aslında. Bir an parlansa da böylelerinin yıldızı. Bir kayan yıldız olup, yok olmuştur onlar Edirne'nin karalık ufkunun en karanlık noktasında.

Söylese de birçok kişi Edirne'yi bildiğini. Söylendiği gibi değildir işin gerçeği. Çok azdır zamanın bu iş için seçtiği.

Binlerce yıldır dökülen kanların şehridir, Edirne.

Tüm 9 Ağustoslarda Edirne kırlarında, Roma İmparatoru Valens'in son haykırışı duyulur.

Licinius'un, Constantinus'un ve nice komutanın mağlubiyet veya zafer çığlıkları gizenir her köşesinde.

Savaşlarda ölen nice askerinin, katledilen nice kadın, çocuk ve erkeğin iniltileri ve korku dolu haykırışları duyulur her deresinde. Binlerce yılın hayaletleri gezinir her köşesinde.

Esasında Edirne, Ktonik bir şehirdir; Muhtemelen burcu da Akrep. Bunu en güzel biçimiyle yağışlı günlerde ve uzun soğuk kış gecelerinde hissedersiniz. Kaleiçi'nde bacalardan yükselen odunkularında özümsersiniz.

Edirne, ölüp, ölüp dirilir. İyiye iyi yararır. Kötüye iyi dayanır.

Eski tapınaklarıyla, dolmenleriyle Güneşe yüzünü dönmüş ve Gizemleri kuşanmıştır Edirne. Kutsallığı da Kutsiyeti de yaşamıştır, yaşatmıştır binlerce ve binlerce sene kendi içinde. Trak Rahipleri gizlenmiştir her kayalık, her orman ve her dereye.

Edirne Gülşeniye gibi kollarıyla birlikte özünde Halvetiye'nin kentidir. Halveti kimliği kazanmıştır camisiyle, mescidiyle, dergâhıyla, tekkesiyle şehrin hemen her yerine. Şan vermiştir, şan bulmuştur, ses olmuştur Selimiye 'de ve Tabii ki Külliye'de Halvetiye.

Çok taraftar bulmuş ve sımsıcak karışanmıştır Edirne'de Celvetiye de.

Uzun bir soluk olmuştur, soluk bulmuştur Edirne'de Bayramiye. Eski Cami 'de, Uç Şerefeli de sesolmuştur, ses vermiştir Bayramiye.

Edirne Bektaşîye'nin de kentidir. Bektaşîler'in soluğu duyulur Edirne'nin birçok yerinde. Gezinir Bektaşî Babaları'nın, Bektaşî Dedeleri'nin gölgeleri kayalıkların her yerinde. Düşer onların gölgeleri uzak köylerin, yakın köylerin içine. Gizlenmiştir çoğu kez, canlar karataşların içine.

Kadirler'in de çok güçlü soluğu duyulmuştur hep bu şehirde.

Musevileri de, Katoliliğiyle, Ortodoksuyla, Protestanyalı tüm Hıristiyanları da, Bahâileri de bağırma basmıştır Evrensel Kardeşliğin şehri olan Edirne.

Tevazuyu ve Sevgiyi, Kalp Ateşi'ni çok iyi bilir. Ruh gözüyle görür. Şımanıklığı sevmez gerçek Edirne.

Maddiyatçılığa düşenler için çoğunlukla çok hızlı akar zaman. Bu tip insanlar enteresan bir biçimde Edirne yaşamından tüm şifalarına rağmen Kayan bir Yıldız gibi hızla silinip gitmiştir. Gidecektir de.

Edirne yok oluşların ve yeniden doğuşların kentidir. Belli ki bu böyle sürüp gidecektir.

Çünkü artık bir hayal, bir serap olan Sarayların duvarlarından dışarı vuran 'Böbürlenme Padişahım, Senden Büyük Allah var' tümcelleri her tarafta

yankılanmış, şehrin taşına, toprağına ve suyuna saklanmıştı.

Zorbaların kenti değildir Edirne. Her zaman çıkmışsa da bir iki şımarık ve zorba, un ufak olmuştu her zaman, zamanın iki iri taşı arasında. Edirne hızla silmiştir onları belleğinden.

İhtişam zorbalık değildir.

Vakur olmak gösteriş değildir. Başarı şımarık değildir. Vakur, ama mütevazı imparatorların ve padişahların kentidir Edirne.

Muzaffer bir İmparator atmıştı temelini. Koymuştu ona kendi adını. İspanya'da doğan tüm dünyaya taşan bir imparator'dur Hadrian. Edirne hala onun adını taşıyor mu?

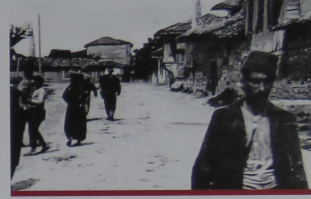
Zafer sarhoşlarının ve kendini bilmezlerin şehri değildir Edirne.

Enver Paşa'nın kenti değildir Edirne. Her tarafa isimleri yazılrsa da Cemal ve Talat Beylerin, onların da kenti olmamıştır Edirne.

Şehit Hasan Rıza'nın kentidir Edirne. Mimar Kemalettin'in kentidir Edirne.

Hasan Seza'i'nin kentidir, Muhyiddin Abdal'ın, Tosun Baba'nın, Rüstem Baba'nın, Ehad Baba'nın yurdu Edirne.

Hacı Bayramı Veli'yi, Aziz Mahmud Hüdayi'yi, nice

mutlu ve umutlu kişiyi konuk etmiş bir şehirdir Edirne. Acı içinde trene binen Şükrü Paşa'nın, sınırların giden İsmet Bey'in şehirdir.

Ama her şeyden önce, Kosova'dan yorgun, ama muzaffer olduğu kadar mütevazı ve vakur dönen engin kişilikli II. Murat'ın kentidir Edirne.

II. Murat ölçüt alınacak önderdir Edirne'nin.

Binlerce ve binlerce şehidin kentidir Edirne.

Karanlıkları yırtan ve cihana karşı çıkan Ulu Önder Mustafa Kemal'in kenttir Edirne. Başkalarının değil.

Bir serhat kentidir Edirne. Sefa kenti değil. Büyük askerlerin ve büyük adamların kentidir Edirne. Küçüklerin değil.

Bunu yanlış anlasa da kimileri, bu böyledir.

Araştırma

**Edrine dilberlerinden bir güzel sevdim yine
Hüsn ili serverlerinden bir güzel sevdim yine**

(Edirne güzeller şehridir. Ben daha önce olduğu gibi, yine bu güzelleri çok olan şehrin dilberlerinden birine aşık oldum. Benim sevdiğim dilber, güzellik ülkesinin sultanıdır, yöneticisidir.)

**Göreyin bu şehri dilberlerle âbâdân ola
Kim peri peykerlerinden bir güzel sevdim yine**

(Edirne şehrinin güzellerle bayındır, şen olduğunu görünce, yine bu peri yüzlü güzellerden birini sevdim.)

**Bu gülüstânın ki âşiklar temâşâgâhidir
Serv-i sîmin-berlerinden bir güzel sevdim yine**

(Edirne, aşıkların salınarak gezip dolaştıkları büyük bir gülbahçesidir. Ben bu gülbahçesinin gümüş gibi beyaz tenli servi boylu güzellerinden birine aşık oldum.)

**Gözüme görünmez oldu cennetin hürîleri
Şehr meh-manzarlarından bir güzel sevdim yine**

(Bu şehrin ay yüzlü güzellerinden birini sevince gözüm cennetin hurilerini görmeye oldu.)

**'Amriyâ Kostantniyye' azmine tâkat kanı
Edrine dilberlerinden bir güzel sevdim yine**

(Ey Amrî! İstanbul'a gitmek istesem de bir Edirne güzeline aşık olduğumdan bu şehri bırakıp gitmeye takatim yoktur.)

Amrî
(Ö.1523)

Sadeleştirme: Doç. Dr. Müberra Gürgendereli

XV. yy şairlerinden 'Amrî'nin asıl adı Amrîdir. Fatih Sultan Mehmed ve II. Bayezid kazasker ve şeyhülislamlarından Abdülkerim Efendî'nin yetiştirmesi olup, ondan ilim tahsil etmiştir. Medrese eğitiminden sonra bugün Yunanistan sınırlarında bulunan Serfice'de kadılık yapmıştır. Serfice'den sonra Edirne'ye kadı olmuş, burada az zaman görev yaptıktan sonra h.930(m.1523)'te vefat etmiştir.

Divan sahibidir. Divanı Prof. Dr. Mehmet Çavuşoğlu tarafından 1979'da hazırlanmıştır. Sade, lirik ve orijinal şiirleri vardır. Şiirlerinde atasözü ve deyimlere sıkça yer verir. Aşağıdaki gazeli Edirne'de kadı olduğu dönemde yazmıştır.

Sana Bu Satırları Ben Yazdım

Sana bu satırları
Bir elimde silah
Bir elimde kalem
yazıyorum annem...
Gözlerin geliyor gözlerime
Ağlayan gözlerini,
Ağlayan gözlerini, kalbime
çiziyorum annem...

Mektubuna
kan rengi bir gül koymuşsun.
Gül kokusuyla doldurmuşsun zarfı...
Gözyaşlarını kağıda, harflere
dökmüşsün annem...
Anladım sen yine uzun uzun ağlamış,
Sen yine gözyaşınla,
Hasretin tunc duvarını
yıkılmışın annem...

Bu satırları sana
Her mektubum gibi
Son mektup diye yazıyor
Son haber diye
gönderiyorum annem...
Hatıram kalsın diye ellerinde
-hatırası kalsın diye oğlunun-
Raflardan anılın sözünü

Raflardan,
bir kaç resim indiriyorum annem...

Mektubunda
arkadaşlarımı sormuşsun...
Onlar arkadaş değil;
Ayrı bedenlerde,
tek bir can annem...

Adlarımız yan yana yazılır,
Uykularımız ard arda,
Nöbetlerimiz ard arda...
Ah...
Bir görse,
Bir görse
Onların her biri,
bir yavru ceylan annem...

Hasret kelimeleri yüklenirim her sabah
Her sabah, bu aziz toprağı öper,
Her sabah, bu aziz toprağı, yüreğimle
kazırım annem.

"Vatan için ölmesini bil yavrum" demiştin ya,
Her gün,
Her gece,
Her an
Bu vatan için,
ölmeye hazırım annem...

Buralarda,
Gökyüzünün büyüklüğüne bakmayıp
Dev gemilerine, dev toplarına güvenip
Bizim göğümüzü
kesmek isteyenler
var annem...

Unutulur toprağın dostluğu,
Unutulur güneş,
Gökyüzüne
Talihsiz,
tarifsiz kurşunlar, mermiler, güleler
yağar annem...

261 rakımlı tepeyi,
Conk bayırını,
Anafartaları,
Kernal Yeri'ni gören yıldızlar;
"Yarab! Bu nasıl savaş, bu nasıl hal"
diyor annem...
"Ben size savaşmayı değil,
Ölmeyi emrediyorum!" diyor mavi gözlü Miralay,
Siperler üstünde yatan cansız bedenlerimiz;
"Ya ölüm, ya istiklal!"
diyor annem...

Mor uykuların siyaha çalmasını,
Yusufluklar ağlamasını,
-Söyle ki-
Analar başına kara bağlamasını...
Bilirsin
Zalimin yolu gidilmez,
suyu içilmez annem...
Gam çekme ölümümüzde,

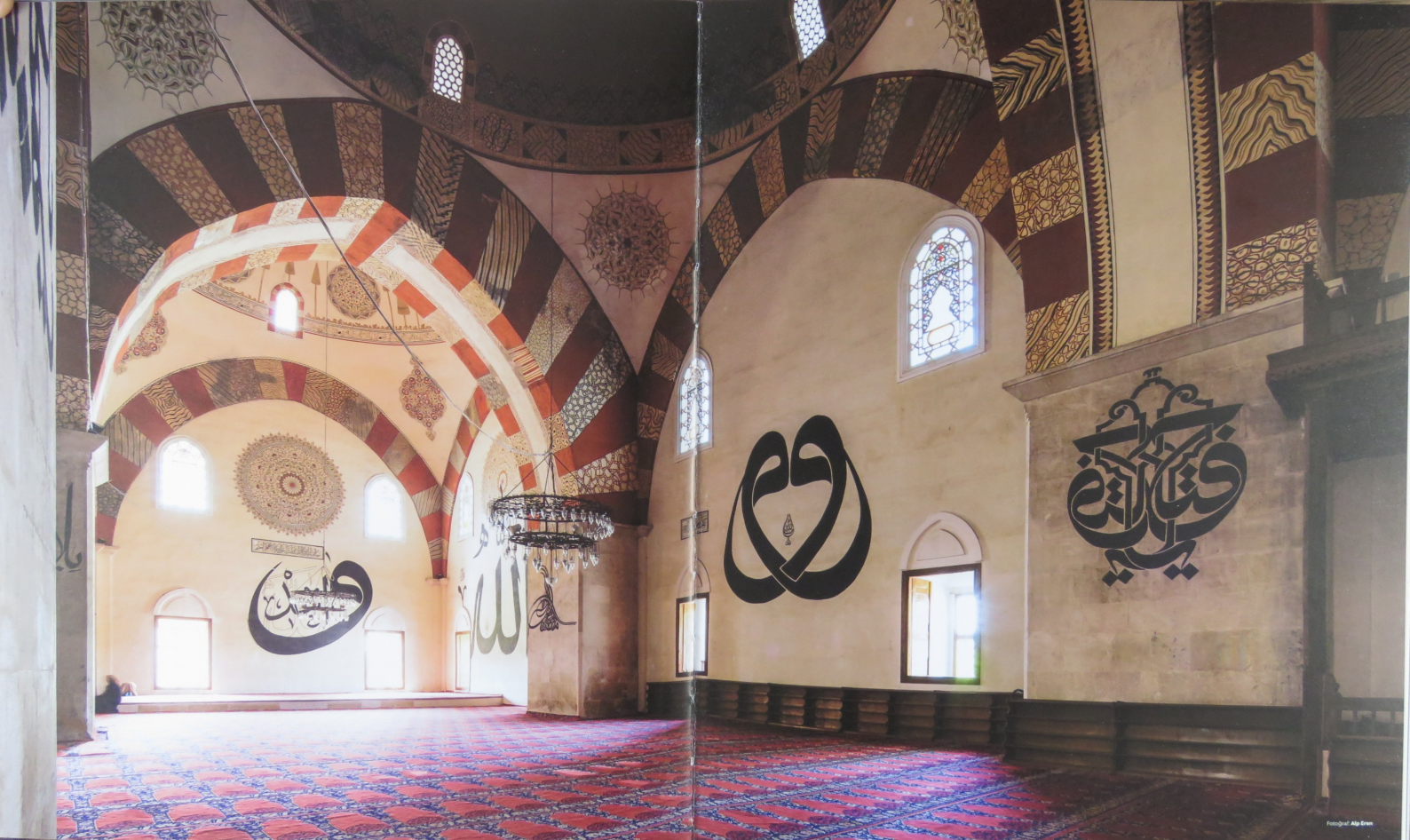
Her dem yeniden doğarız biz...
Bin can çıkar bedenimizden.
Ama bu Çanakkale...
Ama bu Çanakkale
geçilmez annem...

Sana bu satırları,
Elimde silah,
Alnımda bembeyaz terlerle yazıyorum...
Buralar çok
ama çok sıcak annem...
İçimde engellenmesi zor bir sıkıntı
Sanki,
Sanki bu mektubum
yanım kalacak annem...

İşte yine silah sesleri,
Talihsiz kurşunlar yine gökyüzünde
Yerde bir yiğit kardeşim ağlıyor...
Onu almak için
Fırladım koştum, koştum,
koştum annem...
Bir sıcaklık yürüdü,
ellerimden tüm bedenime,
Dudaklarımda şehitlik şarkısı,
Dudaklarımda şehadet...

Elimde silah,
Sımsıcak, toprağı
düştüüm annem...

Sımsıcak toprağı
düştüüm annem...

Uşşâkî Ekolünün Gümölcineli Üç Öncüsü

Hüseyin Mehmet

Fotoğraf: Behiç Güneş Arslan

Uşşâkîlik, Halvetiyye'nin dört ana şubesinden Ahmediyye tarikatının (diğerleri Sinâniyye, Ramazâniyye, Misriyye) Hüsameddin Uşşâkî'ye (ö. 1001/1593) nisbet edilen koludur.

Tarikatın silsilesi Hüsameddin Uşşâkî'nin şeyhi Emir Ahmed Semerkandî vasıtasıyla Yığıtbaşı Ahmed Şemseddin'e ulaşır. Bazı kaynaklarda Hüsameddin Uşşâkî'nin gençlik döneminde Kübreviyye'nin Nurbahşiyye koluna intisap ettiği kaydedilmektedir. Bu intisap, muhtemelen ya memleketi olan Buhara'da veya

daha sonra uğradığı Herat ve Meşhed dolaylarında ya da Anadolu'da gerçekleşmiştir.

İstanbul merkezli bir tasavvuf mektebi olan Uşşâkiyye, İstanbul'da Cemâleddin Uşşâkî'ye nisbetle Cemâliyye ve ardından Salâhî Uşşâkî'ye nisbetle Salâhiyye şubeleriyle de temsil edilmiş, bir taraftan halifeler vasıtasıyla daha çok Ege ve Rumeli'ye doğru yayılmıştır. Nazilli, Edirne, Keşan, Gelibolu, Çanakkale, Gümölcine, Filibe, Belgrad, Peç, Budin, Tımışvar, Kandiye Uşşâkî tekkelerinin görüldüğü yerler olarak sayılabilir.

Uşşâkîler her ne kadar ilk dönemlerinde sadece kuûdî (oturarak) zikir yapmış olsalar da daha sonra tarikatın zikir ve âyin usulleri Halvetiyye'nin diğer kollarna uyarak devrani (dairesel biçimde dönerek) olmuştur. İstanbul Uşşâkî tekkelerinde durak, cumhur ilâhisi, sul ilâhisi, devran ilâhisi gibi İstanbul tavrı tekke müsikisi icra edilirken Anadolu'da bu tavrı yerini mahallî formlara bırakmıştır.

Osmanlı coğrafyasında bu irfan ocağından çıkmış birçok gönüüleri Balkan coğrafyasında olduğı gibi Batı Trakya'da da gönül dünyamızı ihya eden tekke ve zaviyelerin kurulmasına öncülük etmiştir.

Gümölcine'de Uşşâkîlik ekolu, Hazreti Pir Seyyid Hüsameddin sonra Memican-ı Saruhani kanalıyla Gelibolulu Ömer Karibi'ye, ondan sonra Alim Sinan Efendi'ye, Muhammed Keşani sonrasında ise iki kuşak silsile ve irfan mektebi olarak Gümölcine'deki Mahmut Ağa Camii (Yenice Mahalle Camii) hocası Şeyh Halil Efendi ve Şeyh Abdülkerim Efendi'nin manevi tasarrufu ve tavassutuyla mesken tutmuştur.

Birçok şahsın yetişmesinde, 'Anadolu mayasın' gönülden gönüle aktaracak kâmil insan modelinin oluşmasında gayret ve hizmetleri kayıtlara geçmiştir.

Bu iki şahsın Yenice Mahalle Camii haziresinde sirlendiğı kuvvetle muhtemeldir.

Yine bu iki şahıs akabinde Gümölcine'li olan Şeyh Osman Sıdkı Efendi ile irşad faaliyetleri Edirne'ye intikal etmiştir.

Şeyh Halil Gümölcinevi

Bâdi Efendi Riyâz-ı Belde-i Edirne adlı eserinde Halil Efendi hakkında: "Gümölcine'lidir. Mümâileyh meşâyih-i tarikat-ı aliyye-i Uşşâkiyye'den eş-şeyh Mehmed Keşânî'den ahz-ı yed-i inâbet ve ondan tekml-i âdâb-ı tarikat ederek nâil-i mer-tebe-i icâzet olmuşlardır. Yenice Mahallesi'ndeki Mahmud Ağa Câmî-i şerifini Uşşâkî dergâhı ittihâz eylemiş idi." şeklinde söz eder.

Şeyh Halil Efendi, Gümölcine'de doğmuştur. Doğum

tarhi tam belli olmamakla beraber vefat tarhi kayıtlarda 1081/1670 olarak geçmektedir. Yenice Mahalle'deki caminin aslında onun dergâhı/zaviyesi olduğuna dair bilgiler verilmektedir. Kendisinden bize sadece salâğın geçireceğı tasavvufî mer-tebe ve makamları anlattığı 125 mısralık manzum bir risale olan Risâlet-i Etvâr-ı Seb'a isimli eser kalmıştır.

Şeyh Halil Efendi irşad faaliyetleri dolayısıyla yüzlerce kişiye rehberlik etmiştir. Irşad makamında uzun yıllar kaldıktan sonra yerine oğlu Abdülkerim Efendi postnişin olmuştur. Halil Efendi'nin irşadından nasibi olan diğer zatlar arasında; Sirozlu Muzaffer Efendi, Uşak'lı Abdullah Efendi, Debbâğ Ahmed Efendi ve Hızır Dede'yi anabiliriz.

Şeyh Abdülkerim Efendi

Babası Halil Gümölcinevi'den sonra irşad makamına geçen Abdülkerim Efendi ise şu şahısları yetiştirmiştir: Hafsa'lı Süleyman Efendi, Hayrabolu'lu Hüseyin Efendi, Gümölcine'li İsmail Efendi, Köstendil'i Çavuşzade Mehmet Efendi, Kirklareli'li Ahmet Efendi, Belgrad'lı Hüseyin Efendi, Tekirdağ'lı Mehmet Efendi, Çorlu'lu Mehmet Efendi, Manisa'lı Veliyyüddin Efendi, Abacızade Ali Efendi, Abd-i Memlûk Şeyh Kasım Efendi, Ali Karim Efendi (Vefatı: 1100/1688 Gümölcine).

Şeyh Abdülkerim Efendi ile ilgili olarak Bâdi Efendi'de şu şekilde geçmektedir: "Gümölcine'lidir. Mümâileyh tarikat-ı aliyye-i Uşşâkiyye'ye hemşehrisi ahz-ı yed-i eş-şeyh Halil Efendi'den ahz-ı yed-i inâbet ve tekml-i âdâb-ı tarikatla bezl-i himmetle vâsil-i mer-tebe-i icâzet olmuşlardır."

Şeyh Osman Sıdkı Efendi

Gümölcine'de doğmuş olan Osman Sıdkı Efendi, irşad hizmetini Edirne'ye taşıyarak, bu görevini Edirne'deki Attar Hacı Halil Tekkesi'nde devam ettirmiştir. 1114/1702 Edirne'de dâr-i bekâya irtihal eyledi. Debbâğhane mezarlığında mef'dündür.

Şeyh Ahmet Edirnevi, Kara Dede, İbn-i Halil Efendi, İlyas Efendi, Halil Dede'nin oğlu Mustafa Dede, Mustafa Efendi, Sahaf Ali Efendi (Ö. 1111), Bahçekapılı Hasan

Efendi(1113), Tarakçı İmam İmam Muhammed Efendi, Halil Efendi, Hamid Edirnevi Efendi, Katip Hasan Efendi, İbrahim Simkeş Efendi(Ö. 1109), Şeyh Süleyman Efendi yerine geçen "Hamdiye" ilahisi başta olmak üzere birçok ilahisi dergahlarda okunan ve tasavvufi şiirleri olan Şeyh Muhammed Hamdi-i Bağdadi el-Edirnevi(Ö. 1136) adlı zatları yetiştirmiştir.

Yine Şeyh Osman Sıdkı Efendi hakkında Bâdi Efendi: "Gümülcine"lidir. Debbâğhaneli dermekle meşhürdür. Mümâileyh dahi mesbûku'z zikir Şeyh Abdülkerim Efendi'ye intisâb ile tekmil-i âdâb-ı tarîkatten sonra nâil-i icâzet olmuşlardır. Ravzatü'l-meşâyihu't-turuku'l-aliyye'de tercemesi mesbûk Edirneli Şeyh Muhammed Hamdiyyü'l Bağdâdi-i Uşşâkî tarîkinde bu zâtın icazetlidir." şeklinde kayıt düşmüştür.

Uşşâkîlik Cemaleddin Uşşâkî el- Edirnevi ve Şeyh Abdullah Selahaddin Uşşâkî el-Kesriyevî'den sonra günümüze kadar ulaşmıştır. Gümülcine'den başka Dimetoka'daki Şeyh Muslihiddin ve Sofu Şahin Baba tekkeleri de Uşşâkiye mensubu tekkeler arasında yer almaktadır. Bektaşî tekkeleri kapatıldıktan sonra bir dönem faaliyet ve erkânini yürütmesi için bu tekkeler tarafından kucak açılarak himaye edilmiştir.

Kaynaklar

- Mahmut Erol Kılıç, (2012); "Uşşâkiyye", *DV İslâm Ansiklopedisi*, Cilt: 42.
 Ahmed Bâdi Efendi, (2014); *Riyâz-ı Belde-i Edirne*, 3. Cilt, *Trakya Üniv. Yayınları*, Edirne.
 Mahmut Erol Kılıç, (1993); "Üç Gümülcine'li Mutasavvif", *Batı Trakya'nın Sesi*, Sayı: 6

Öykü

Ahmet'in Öyküsü

"Öksüzlükten, Dar'ül Eytam'a - Öğretmenlikten İdarecililiğe"

Özlem Ağırca

Ailesi "Balkan Savaşı" sırasında, Bulgaristan'dan göç etmişti. Annesi, babası zamanın güç şartlarında, bir tava birkaç kap kakac ve biraz da giyecek ve yiyecek ile arabasında yola koyulmuşlardı. Zaman zaman saklanarak, geceleri yol alıp, korku, açlık, terk edilmişlik ve kimsesizlik duygusu içinde sınırı geçebilmişler ve Türkiye'ye gelebilmişlerdi. Hamile olan anne göç şartlarında çok zorlanmıştı. Bu durum yolculuğun zamanında geçmesini önlemişti. Ama yine de pek fazla sorun çıkmadan sınırı geçmişlerdi. Yanlarında delikanlılık çağında büyük oğulları, annenin karnında özlemlerle beklediği bebeği ve onu sağlıklı taşımanın önemi nedeniyle büyük sıkıntılarla göç etmişlerdi. Ama sonunda düşledikleri kente gelmişler, onun özgürlük kokan havasını solumuşlardı. Önce devletin imkanları ile daha sonra kendi imkanları ile barınacak bir yer

bulmuşlardı. Edirne kentine gelir gelmez Ahmet doğmuştu.

Ahmet akça pakça, güzel bir bebektir. Ailenin, işleri düzelmeye başlamıştı. Baba işte, büyük oğul okulda, anne yavrusu Ahmet'le evde düzenlerini kurmuşlardı. Ama talih onları zorluyordu. Önce hasta olan baba, kısa bir süre sonra da anne vefat etti. Öksüz kalmıştı iki kardeş. O zaman Şaban askerlik çağında, Ahmet de 7 yaşlarında idi. Talihin tokadını yedikleri o günlerde;

"Şaban ne yapabiliriz? diye düşünüp durmuştu. İki kardeş komşularının yardımları ile ite kalka, ayakta kalma çabası verdiler. Şaban elinden geldiğince çalıştı, gündüzlere kardeşini komşuya bıraktı, akşam işten gelince ona yemek hazırladı ama o günlerde Şaban'ın

askerlik celbi gelip çatı. Şaban çaresizdi. Daha bir şey anlamayan kardeşini nasıl bırakabileceğini düşünürken, vatan görevi için gitmesi gerektiğini de biliyordu. Komşuları, arkadaşları kardeşini bir bakımevine bırakıp, askere gitmesi gerektiğini öğütlediler. O günlerde Edirne'de öksüz çocuklar için açılmış bir eğitim kurumu vardı. Dar-ül Eytam. Aklına oraya gidip danışmak geldi. İsteksiz, ama zorunlu olarak kuruma gitti. Derdini, kimsesizliklerini, vatan görevine gitmesi gerektiğini anlattığında kurum yetkilileri Ahmet'i hemen kabul ettiler.

Ahmet ağabeyinden ayrılması gerektiğine bir türlü anlam veremedi, Anne baba gibi gördüğü ağabeyinin kendisini neden kuruma bırakacağını sorup durdu. Şaban ona anlatmaya çabaladı, Askerlik dönüşü beraber olacaktı diye söyledi ama daha önce de sevdiklerini kaybetmiş olan Ahmet'in anlamak istememesi doğaldı. Ahmet, ela gözlerinden gözyaşları iki yanağından ırmak gibi akarken, bir an aynı terk edilmişliği yeniden yaşadı. Dönüşü olmayacak bir ayrılışın acısını yüreğinin derinliklerinde büyük bir sızlama ile hissederken, zorla ağabeyi elinden tutarak onu kuruma götürdü. Şaban ona; -Bak! Burada okuyacak, eğitimini yapacaksın. Hem de yeni arkadaşlarınla günlerini geçireceksin. Dönüşüğünde yine beraber olacağız. Seni bırakmayacağım" diyerek öğütler verirken, bir yandan da kendi gözlerindeki nemi göstermemeğe çalıştı. Her ikisinin de titreyerek birbirlerine sarılışları ve sonunun ne olacağı bilinmeyen bir geleceğe doğru, ayrı yönlerde yol alışları hüznü doluydu.

Ahmet çaresizliğini girdabında ayırdı Şaban'dan. Okul yatakhanesinde, yemekhanesinde, etüt odasında hep onu yanına hayal etti. Açtığı kitaplarının sayfaları arasında, okuldaki karatahtalarda, yediği Kuru fasulyenin sıcaklığına hep onun hayalini görebek geçirdi günlerini.

Zaman her şeyin ilacıydı. Bir süre sonra ortama, öğretmenlerine, arkadaşlarına alıştı. Günler ayları, aylar yılları kovaladığını da Ahmet yeni yaşamında pişmişti. Artık hakkını savunabilen, kendi için kendine yetmesi gerektiğine inanan bir düşünceye sahip olmuştu.

Okumak istiyordu. Büyük bir çalışma hırsı ile bilemişti kendini. Kimsesizliğini hep çalışma ile yenmeye çabaladı. Başarılı da oldu.

Ağabeyi döndüğünde 10 yaşlarında idi. İki kardeş yurdun bahçesinde sarıldıklarında, sanki yıllar yaşanmamış gibi bir çırpıda geçip gitti. Ağabeyi iş bulması gerektiğini, ondan sonra ev açacağı, belki de evlendikten sonra kendisini yanına alabileceğini açıkladığında, Ahmet hiç şaşırmadı. Hiç neden? diye sormadı. Yıllar onu olgunlaştırmıştı. Büyük bir kabulleniş içinde ağabeyini uğurladı. Derslerine daha sıkı sarıldı.

Bir süre sonra, Şaban dediğini yaptı. Uzun iş aramalarınca Edirne Özel İdaresi'ne memur olarak girdi. Edirne'li bir ailenin kızıyla yuvasını kurdu. Sıra Ahmet'e gelmişti. O sıralar Ahmet Ortaokulu bitirmiş, Lise çağına gelmişti. Ağabeyi onu yuvasına kabul ettiğinde yeniden bir ailenin sıcaklığına hissetti. Ev yaşamına kısa zamanda uyum sağladı. Yengesi çok iyi bir insandı. Ağabeyinden 5-6 yaş küçüktü. Ahmet'le ikisi kardeş gibi oldular. Yengeden çok bir dost, bir arkadaştı Ahmet için... Evlerinin bahçesinde birlikte salıncak sallanırlardı. Okuldan geldiğinde kahvaltısı önüne koyulurdu.

Mutlu geçen yıllar içinde yengesinin iki kız bebeği dünyaya gelmişti. Ahmet onların yürümelerine, konuşmalarına, büyümelerine şahit olmuştu. Melahat ve Mediha ile aile yaşamlarına neşe dolmuştu. Ahmet; Liseyi bitirip Gazi Eğitim Enstitüsü Matematik Bölümü'nü kazandığında hayallerinin gerçekleşeceğine artık inanır olmuştu. Bu dönemde ağabeyi Şaban'ın sıcak yuvasından Ankara'ya gitti.

Yalnızlığa ve tek başına başarmaya alışmış olan Ahmet için bu durum zor olmadı. Yeni okul, yeni arkadaşlar, yeni bir kent. Delikanlı Ahmet'i çok heyecanlandırmıştı. Kendisi çok yönlü bir kişilik yapısına sahipti. Matematik bölümünde okuyordu ama sanata yatkınlığı da vardı. İyi keman çalıyor, iyi resim yapıyordu. Yetenekli olan bir delikanlıydı. Arkadaşları içinde sosyal kişiliği onu arayanlar çıkmıştı. Bir de çekiçi fiziki eklendiğinde gönlünü kapırların çevresinde perhaneydi. Yaşamın tokadını küçük yaşta yemiş olan Ahmet, gönlü işlerini

kendini kaptırmadı.. Gazi Eğitim Enstitüsünü bitirir bitirmez askerliğini yapmak istedi. Bolu onun üçüncü memleketi olmuştu. Orayı çok sevmiş, Yedek Subaylık yıllarını orada geçirmişti. Hatta ileride oraya yerleşmeyi bile düşünür olmuştu.

Ağabeyinin evine döndüğünde kızlar büyümüş serpilmişlerdi. İş için çok beklemedi Keciperte Köy Enstitüsü'ne Matematik Öğretmeni olarak atandı. Artık aldığı kazancından kendisi birikim yapılabiliyordu, giyimine kuşamına hep dikkat ederdi. Günün modası Fötr Şapka giymeği deri eldiven takmayı çok severdi.

Bir tatil günü Edirne'ye geldiğinde, sohbet sırasında yeğeni Mediha;

- Amca sana güzel bir kız buldum. Benim İnönü Okulu'ndan öğretmenim, ne olur bir gün git gör, diye ısrar edince içinde bir merak uyandı. Aynı okulda bir şair arkadaş vardı. Uluğ Tuğranlıoğlu onunla hemen ilişki kurarak, bir gün öyle yemeği saatinde Saime öğretmenle tanıştı. Beğenmişti Saime öğretmeni. Siyah saçlı, beyaz tenli oldukça güzel biriydi. Uzaktan boyunca kendi boyu ile kıyasladı. İçinden "tamam" dedi. Yaptığı araştırmada, Edirne'nin tanınmış ailelerinden birinin kızı olduğunu, babasının Yeni Zengin Ahmet Efendi lakabıyla tanındığını, terzilik yaptığını, annesinin Hamamcılar denilen Fenceri şüalesinden geldiğini öğrendiğinde memnuniyeti daha da arttı. Bir gün bir bahane ile okula gitti. Yalnız kaldıkları bir anda Saime'ye istemini açtı. Saime çok heyecanlanmıştı. İlk görüşte Ahmet'i beğenmişti. Ama yetişme tarzı, sıklıkla, nedeniyle uzak durmuştu. Kader bağlamıştı bir beraber, kısırlar arasındaki görüşmeler ve bir temmuz günü nişan, kısa bir süre sonra nikâh ve düğün derken evlenmişlerdi.

Lüleburgaz'daki Keciperte Köy Enstitüsü'nün kulübe denecek kadar küçük lojmanına taşınmışlardı. Saime'de aynı okula hazırlık sınıfı öğretmeni olarak atandı. Böylelikle Keciperte Köy Enstitüsü'ne taşınmışlardı. Omuz omuza çalıştılar, köylerden öğrenci topladılar. Özellikle Saime'nin kadın olması kız öğrencilerin de Keciperte'ye okumak üzere gelmelerinde çok yardımcı oldu. Eğitimle, kültürle, sanatla, ziraatla iç içe bir yaşam biçimi sürdürülenler Çifteler Köy Enstitüsü'ne tayinleri çıktı. Vatanın her köşesi hizmet beklediğinden hiç

tereddüt etmeden gittiler. İki yıl bir süreden sonra döndüklerinde Lüleburgaz'ın merkezinde bir ev tuttular ve Saime'nin okul çağındaki kardeşi İhsan'ı da yanlarına aldılar. O sıralarda Saime ilk bebeğine hamile kaldı. Genç çift anne ve baba olmanın heyecanı içinde birlikte iş ve ev hayatında yaşamlarını sürdürdüler. Ersin sarı saçlı el gözlü güzel bir bebek olarak dünyaya geldi.

Ersin, Gürsel ailesinin yeni umuduydu. Ahmet Bey kendi yaşayamadığı aile sevgisi ile onu büyütmeğe yanlarına hazırlamak istedi. Mutlu geçen bu beş yıl içinde ülkenin şartları gereği Ahmet muvazzaf asker olarak iki kere az ara ile askere alındı. O zaman zarfında ailesinden uzak kaldı. Her birliktelikte ise birbirlerini daha çok sevdiler. Bu sevginin emeği ikinci bebeklerini bekliyorlardı. Dünyanın ve ülkenin zor günleriydi. 1945 II. Dünya Savaşı çıkmak üzereydi. İyi giden bir şeyler bozulmuştu. Ama Keciperte Köy Enstitüsü'nü de çok seviyorlardı, oranın kalkınması için çok çaba sarf ediyorlardı. Çalışmaları ödülünü de beraberinde getirdi. Ahmet Gürsel Bey, Keciperte Köy Enstitüsü Müdür Yardımcılığı görevine atandı. İyi bir idareciydi. Ders dışında öğrencilerine keman dersi, resim dersi de verdi. Matematikte zorlanan öğrencileriyle özel ilgilendi.

Başından beri zaman zaman kötü giden kaderi Ahmet beyi yine bulmuştu. Karaciğerinden hastalanarak, İstanbul'da hastanede vefat etti. O günün şartlarında Edirne'ye getirilemeyen naaşı Topkapı Mezarlığı'na gömüldü. Yine uzaklarda ve yalnız.

Saime; hicran, elem ve gözyaşları içinde iki ay sonra ikinci bebeği Özlem'i dünyaya getirdi. Ahmet'in öyküsü ile Saime'nin onun ölümünden sonraki mücadelesi, Ersin (Yetiştirme Yurdu Müdürlüğü ve öğretmenlik yaptı) ve Özlem'in (Ben) kurduğu ailelerde ve torunlarda, torun çocukları içinde aktarılıp bugüne taşındı.

Ben de bu yaşam öyküsünü sizlere de aktarmak istedim.

Söyleşi

Sn. Hocam. Okuyucularımıza sizi özgeçmişinizle tanıtalım.

31.12.1966 yılında İzmir'de doğdum. Evli ve iki erkek çocuk sahibiyim. İlk, Orta ve Lise tahsilini babamın görevi nedeniyle bulunduğu Balıkesir'de tamamladım. Ortaokul öğrencisiyken okulun gençlik korosuna katılarak müzik ile ilgilenmeye başladım. Lise yıllarında okulun bünyesinde kurulan Türk Sanat Müziği (T.S.M) korosuna girdim. Aynı dönem içerisinde yeni kurulan ve şefliğini Sıtkı Sahil'in yaptığı Balıkesir Halk Eğitim Merkez T.S.M korosuna katıldım. Yüksek öğrenimini Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarından 1992 yılında mezun olarak tamamladım.

Konservatuvar yıllarında Turhan TOPER, Akın ÖZKAN, Ali Rıza AVNİ, Kutlu PAYASLI, Dr. Ayhan SÖKMEN, Mahmut BİLKİ, Adnan POLGE, Tefik TUTU, Onur AKDOĞU, Hale GÜR ve Mustafa HOŞŞU gibi değerli hocalardan istifade ettim. Yine konservatuvar öğrenciliği yıllarında okul korosunun yanı sıra İzmir Büyükşehir Belediye Korusu, Rakım Elkutlu Musikî Derneği'nin konserlerine solist ve korist olarak katıldım. Yine konservatuvarın son sınıfıyla birlikte yaklaşık bir yıl süreyle TRT İzmir Radyosunda akitli olarak ney sanatçısı olarak görev yaptım.

Daha sonra Kültür Bakanlığı'nın açmış olduğu sınavı kazanarak 1993 yılından itibaren Edirne Devlet Türk Müziği Topluluğu'nda ses sanatçısı olarak görev yapmaya başladım. Bir süre sonra

Ses Sanatçısı, Ney Ustası ve Sanat Yönetmeni Yıldırım Öztürk'le Söyleşi

Mehmet Ağırhan

Topluluktaki görevimle birlikte dört yıla yakın bir süreyle Edirne Musikî Derneği'nde hoca ve şef olarak çalışmalarda bulundum.

2001 yılından itibaren Edirne Devlet Türk Müziği Topluluğu'na Sanat Yönetmeni olarak atandım. Toplamda 10 yıla yakın bir süreyle yerine getirdiğim bu görevimden 2012 yılında kendi isteğimle ayrıldım. Halen aynı toplulukta ses sanatçısı olarak görev yapmaktayım.

Musikî'ye yaklaşık 30 yılı aşan uğraşı verdiğinizizi biliyoruz. Ortaokul öğrencisi iken başlayan musikî sevdanızın ilk yıllarını anlatabilir misiniz?

-Evet, Türk Musikisi'nde otuz yılı aşkın bir süreyle iç içeyim. Müzik ile ilgilenmem Ortaokul'da iken müzik öğretmenimin teşvikiyle olmuştu. O dönem gençlik korosu adı altında kurulan koroda yer aldım ve

konserlere katıldım. Tabi daha evvelinde hiç unutmuyorum daha ilkokul'a giderken okulumuzun müsamere salonundaki birkaç etkinlikte, sahnede o dönemin bazı sanatçıların taklitlerini yaptığımı hatırlıyorum.

Ortaokul ve Lise dönemi Türk Sanat Müziği Koro günlerini anlatırken o yıllara ait anlarınızdan da örnekler verebilir misiniz?

-Ortaokuldaki gençlik korosunun verdiği konserlerde o dönemin popüler gençlik şarkılarını seslendirdik ve bu daha çok koral bazda olurdu. Lise de ise daha önce dediğim gibi TSM korosu ile sanat müziği ile ilgilenmeye başladım ve konserlerde yer aldım. Hiç unutmam müzik yaşamımın ilk solo şarkısını, o zamanlarda oldukça popüler olan Erdoğan Berker'in "Sana öyle hasretim ki" (Yunus Gibi) isimli hüseyin şarkısını seslendirerek yapmıştım.

Balikesir Halk Eğitim Merkezi Türk Sanat Müziği Korusu yıllarından bahsederken ailenizin musiki konusundaki tutumundan da bahsedebilir misiniz?
Öncelikle konservatuara girmeden önce Balikesir Halk Eğitim Merkezi TSM Korusundan çok şeyler kazandığımı belirtmeliyim. Gerekliliği ve üslup olsun ve gerekse repertuar zenginliği bakımından bana çok faydası dokunmuştur. Benim buralara gelmemde tabii ki ailemin maddi manevi çok büyük destekleri olmuştur. Elbette çok şey borçluyum onlara. Annem ve rahmetli babam sanat müziğini çok sevmekle birlikte iyi bir müzikal kulağa ve sese sahipti. Birlikte olduğumuz dönemlerde çıktığımız bütün konserlere hiç kaçırmadan girirdik,

Ege Üniversitesi Konservatuvar Yüksek Okulu'na girişiniz ve okul yılları ile hocalarınızdan birkaç anı nakledebilir misiniz?
Konservatuarı kazandığım gün hayatımın en mutlu günlerinden biri olmuştur. Sonuçta iki aşamalı olarak

uygulanan sınavları başarıyla tamamlayıp çok istediğim konservatuara girmeye hak kazanmıştım. Sınavın bir aşamasında Hacı Falk Bey'in hicaz şarkısı "Ateş-i suzan-ı firkat yaktı cism-ü canımı" adlı şarkısını seslendirmiştik. Sınav komisyonu bana bu şarkıyı nereden öğrendiğimi sormuşlardı. Tabii bu eser bana, Halk Eğitim Korusu'nun bana kazandırdığı şarkılardan biriydi.

Musiki'de İzmir yıllarınız belli ki dolu dolu geçmiş. Mehmet Rakım Elkutlu Musiki Derneği bünyesinde korist ve solist olarak konserler vermek her sanatçaya nasip olmaz. O yıllarınız yorumlarken birkaç anınızı okuyucularımıza nakledeyim.

Evet, benim için İzmir yılları musiki adına dolu dolu geçti deseک yanlış olmaz. Bir dönemde beş ayrı koroya birden devam ettiğimi hatırlıyorum. İşte o dönem devam ettiğim korolardan biri de Rakım Elkutlu Musiki Derneği idi. Dernek bünyesinde çok sayıda konserlerde korist, solist ve neyzen olarak görev aldım. O dönemin şefi ve hocası, gerek sesi, gerek enstrümanı (viola)

şefliğiyle çok değer verdiğimiz sanatçı Nursal Ünsal BİRTEK hanımefendi idi. Kendisini rahmetle ve şükranla anıyorum.

Üniversite'de Konservatuvar yıllarınızda ünlü hocalarımızdan yakın dostluklar kurup feyiz aldığınızı görüyoruz. Birkaç anınızla o yılları yad edelim.
Konservatuvar yıllarında elbette birçok değerli hocalardan istifade ettim ve onlardan feyiz aldım. Burada benim için güzel ve başarılı bir eğitim hayatımın geçtiğini söyleyebilirim. Üzerimde emeği olan tüm hocalarıma teşekkür ve minnetlerimi sunmakla birlikte ebediyete intikal etmiş olan hocalarımı rahmetle anıyorum.

Burada konservatuvar yıllarımdaki bir anımı anlatmak isterim. Hazirlik sınıfı dahil beş yıllık bir eğitim süresi olan okulun yanılmıyorsan ikinci ya da üçüncü yılında, o dönem TRT de ses sanatçısı olan ve İzmir Radyosunda THM Müdürlüğü de yapan Hale GÜR hocam, Türk Halk Müziği repertuar derslerimize girmektedir. Tabii ben o dönemde okulun Temel Bilimler TSM ana sanat dalı bölümünde eğitim almaktaydım. Hale Gür hocam benim Halk Müziği Bölümü'ne geçmem için bir teklifle bulunmuştu. Türk Halk Müziği'nin önemli bir ismi olan Hale hocamdan bunu duyduğum beni çok mutlu etmişti. Ancak Türk Halk Müziği'ni de sevmekle birlikte gerek iyi kaybı olması, gerekse Türk Sanat Müziği'nin bende daha ağır basması neticesinde aynı bölümde eğitimime devam ettim, iyi ki de öyle yapmışım ve bugün buralardayım.

İzmir Büyükşehir Belediye Korusu ile İzmir Radyosu'ndaki çalışmalarınızı da anlatıp okuyucularımıza aydınlatalım. Özellikle, İzmir Radyosu'ndaki Ney Sanatçılığı çalışmalarınız, geleceğiniz de size bir ışık tutmuş olmalı. O günlerdeki ses ve saz sanatçıları ile Genel Sanat Yönetmenleri hakkında birkaç söz ve birkaç anı nakledebilir misiniz?

Evet, İzmir Büyükşehir Belediyesi Türk Sanat Müziği korosuna katılmam da benim için çok önemliydi. Zira başladığım o ilk dönemlerde koro yöneticiliğini, Türk Musikisi'nin önemli bestekârlarından, ses sanatçısı, hoca ve şeflerinden Sadi HOŞSES yapmaktaydı. Kendisiyle daha önce tanışmış olmamakla birlikte bu benim için iyi bir

şanstı. Bir süre sonra koronun şefliğini Ahmet ÖZÇAĞLAYAN üstlenmişti.

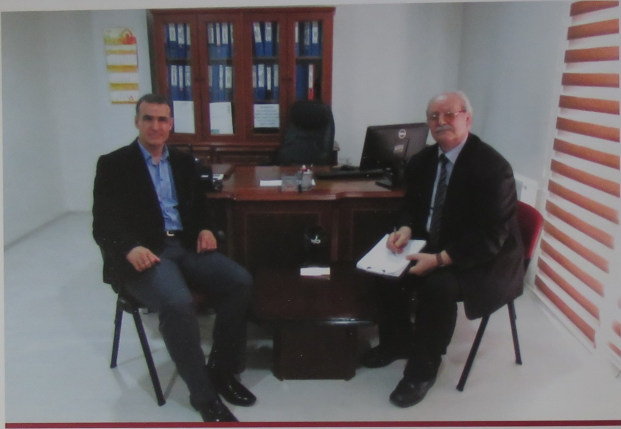
TRT İzmir radyosundaki Ney sanatçılığı, konservatuvarın son sınıflarıyla birlikte yaklaşık bir yıl kadar sürdü. İstisna sözleşmeli olarak görev aldığım radyodan, o dönem Kültür Bakanlığı'nın Edirne'de açmış olduğu topluluk sınavını kazanmama birlikte ayrılmak durumunda kaldım ve Edirne'ye yerleştim. Tabii radyo görevim esasında çok değerli sanatkarlar, hocalar ve şeflerle çalıştım ve bu sayede çok önemli kazanımlarım olmuştu.

Rahmetli bestekâr Rüştü Şardağ hocamız başkanlığında yapılan Edirne Devlet Türk Sanat Müziği Topululuğu imtihanı yapıldığı tarihlerde ben de İli Halk Kütüphanesi Müdürü idim. İmtihana giren katılımcıların heyecanlarına şahit olmuştum. Daha sonraki yıllarda duyduğuma göre, sizin imtihanlara Ney Sanatçısı olarak girmek üzere Edirne'ye gelip, Ses Sanatçısı olarak sınava girdiğinizi duymuştum. O günleri okuyucularımıza anlatırken değişikliğin nedenini anlatabilir misiniz? Sınavla ilgili anılarınızı ve imtihan sorunuzuz bizlere naklederken ilgin bir anınızı da anlatabilir misiniz?

Evet dediğiniz gibi sınav zamanı herkes gibi ben de heyecanlıydım. O zamana kadar belli bir tecrübe edincek de ister istemez bunu engelleyemiyorsunuz. Ancak bu heyecanı sınavın yapıldığı salonun dışında bırakabilmiş ve bu sayede başarılı olmuşum.

Sınavla hem ses sanatçılığı, hem de saz (Ney) sanatçılığı için başvurmuş ve sınavla her iki branşta da katılmıştım. Radyoda Ney sanatçılığı yapmama rağmen, Konservatuarda sesim ile daha ön plandaydım. Her iki branşta da büyük haz duymamla birlikte netice itibarıyla sınavlarda ses sanatçısı olarak başarı kazanımdım. Okurların ki amacı vardı; Radyo Sanatçısı ya da Devlet Korusu Sanatçısı olabilmektir. Bunlardan birini bağırdığım için çok mutlu olduğumu söylemek istiyorum.

Edirne Musiki Derneği Sanat Yönetmenliği'nde geçen yıllarınızı birkaç anı ile bizlere yorumlayabilir misiniz?
Edirne Musiki Derneği'ni yönetmiş hoca ve şefleriydi. Edirne Devlet Türk Müziği sanat yönetmenliği görevine

başladığım zamana kadar yaklaşık olarak dört yıl süre ile sürdürdüm. Musiki Derneği Yöneticiliği yapmama vesile olan kişi değerli büyüğüm Özden Uludere'dir. Benden rica etti ve ben de seve seve kabul ettim. Tabii zamanlar demek çok da faal durumda değildi. Benimle birlikte derneğin üyelerini arttırdık ve düzenli çalışmalarla iyi bir seviye yakaladık diyebilirim. O dönem de fiziki olarak çalışmamız çok zor şartlarda olmasına rağmen gayet samimi ve sıcak bir ortamda gerçekleşiyordu. Sonrasında, bunu başarılı konserler vererek taçlandırdık. Köklü bir geçmişe sahip olan Edirne Musiki Derneği'mizin saygılarında yer edinebilirdiysem ne mutlu bana.

-Lüleburgaz Musiki Topluluğu'nda geçen yıllarınızdan bahsederken birkaç anı da oradan anlatalım lütfen.
-Lüleburgaz Musiki Topluluğu'nu dokuz yılı aşkın bir süredir çalıştırmaktayım. Belediyenin de destekleriyle yılda üç konserden oluşan bir çalışma programı uyguluyoruz. Yine orada da Türk Müziği'ne ilgi çok iyi.

Gerek topluluğa katılım gerekse konserlerimize gösterilen ilgi olsun sanata Lüleburgaz halkının çok büyük ilgisi var. Geçmiş dönemde Yıldırım Bekçi, Zekai Tunca ve Nalan Altınörs gibi çok değerli sanatçılar Lüleburgaz Musiki Topluluğu'nda yer almış ve bu konserler oldukça ses getirmişti.
-Edirne Devlet Türk Musikisi Topluluğu Sanat Yönetmeliği görevinizden kendi rızanızla ayrılıp Ses Sanatçıları görevinize dönmeyen halkımız bir anlam verememişti. Hatta farkındasınızdır solo programlarınızda halkımızı farklı ve candan alkışlarla karşılar. Eğer bir sakinca yoksa olayı okuyucularımıza yorumlar mısınız?
-Edirne Devlet Türk Müziği Topluluğu Sanat Yönetmenliği görevinden kendi isteğiyle ayrılıp olmam doğrudur. Çok da detaya inmeden şunu söyleyebilirim; sanatsal açıdan bir sıkıntı olmamasına rağmen, kendi açından o dönemde şartlar bunu gerektiriyordu. Neticede baktığımızda geçmiş dönemlerde bu toplulukta kimler şeflik yaptışsa şu an

icin hiçbir bi bu topluluk bünyesinde çalışmıyorlar ve ben ise başka bir koroya gidebilecek iken buradayım ve ses sanatçılığı görevimi topluluk bünyesinde sürdürmekteyim. Ayrıca ben Edirne'yi seviyorum ve burada mutluyum. Bu arada solo programlarımda ben farklı ve candan alkışlayan halkımızda sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Ney Sanatı ile ilgili kurslar verdiğinizi duymuştum. Halen devam ediyor musunuz? İlgilinç bir anınız varsa lütfen okuyucularımızla paylaşalım.

Evet. Ney üfleme sanatıyla ilgili ara ara kurslar veriyorum. Çeşitli mekânlarda ferdî ya da toplu olarak verdiğim kurslara ilgi çok iyi ve oldukça meraklısı var. Kurs verdiğim mekânlardan birisi Sultan II. Bayezid Külliyesidir. Buradaki dersler hem katılımcılar hem de benim için, ortamın yapısı ve tarihsel dokusundan dolayı ayrı bir keyiftir. Burası tabii yerli yabancı turistlerin uğrak yeri olması nedeniyle de önemli bir merkez konumunda. Gün içi yaptığımız hafta sonu kurslarımızda turistlerin yoğunluğu da var tabii, onlara mini dinletiler sergiliyoruz ve çok hoşlarına gidiyor. O dönemlerde Bayezid Külliyesi Müzesi'ni temsil eden gerçekleştirilen turnelerde Almanya'nın Köln ve Hırvatistan'ın Dubrovnik şehirlerinde ney dinletileri yaptım ve bu turnelerde ekip olarak çeşitli ödüller aldık. Yine bu mekânda, bir akşam medrese avlusunda Şenol Filiz ve Birol Yayla'dan oluşan "Yansımalar" grubunun

konseri vardı. Benimle birlikte dört beş kişilik bir kursiyer grubuyla bu konser öncesi bir mini dinleti yaptığımız ve çok beğenilmişti.

Ney Sanatı'ndaki ustalığınızı, Trakya Üniversitesi Konservatuvar Orkestrası'na eşlik ederek göstermişsiniz. Kurallara uyar mı bilemem. Bizler sizden "Ney" de solo program bekliyoruz.

Trakya Üniversitesi Balkan Senfoni Orkestrası'nın çeşitli konserlerine "Ney" ile solist olarak katıldım. Prof. Aminbay Sapayev yönetiminde Edirne içinde olduğu gibi çevre il ve ilçelerde konserler verdik. Yurt içinde olduğu gibi yurt dışında Bulgaristan ve Romanya'nın çeşitli şehirlerinde de solist olarak konserlere katıldım. Bunların dışında da çeşitli kereler görevlendirme ya da özel olarak Yunanistan, Bulgaristan, Makedonya, Kosova'nın çeşitli şehirlerinde ney ve ses ile konserlere katıldım. Edirne Devlet Türk Müziği Topluluğu bünyesinde gerçekleştirilen birkaç konserde de Ney sanatını icra ettim. Neden olmasın yakın zamanda yine Ney ile bir solo program yapabilirim.

Son sözü yine size bırakalım hocam. Hoşça kalınız. Son olarak ben size bu söyleşiden dolayı çok teşekkür ederim. Sanata ve sanataçıya vermiş olduğunuz desteklerinizin devamıyla birlikte çalışmalarınızda başarılar dilerim...

Araştırma

Hadrianopolis Surları

Hakan Akinci

Fotoğraflar: Bahçi Günösten Arayıcı

Edirne'nin geçmişi aydınlatmaya yönelik çalışmalar antik dönem yazarlarından başlayarak günümüze kadar olan süreç içerisinde önemli eserler bahşeden yazarlarımızın da katkılarıyla devam etmektedir. Bu önemli eserlere ek olarak şehir çevresinde gerçekleştirilen kazı çalışmaları da şehrin karanlıkta kalmış tarihi gerçeklerine ulaşmamızı sağlamaktadır. Avrupa'nın güneydoğusunda yer alan topraklara Balkanlar denilmektedir. Trakya ise Balkanlar'da yer alan Bulgaristan, kuzeydoğu Yunanistan ve Türkiye'nin Avrupa kıtasındaki topraklarının yer aldığı coğrafi bir bölgedir. Bu coğrafi bölgenin önemli dağları Balkan dağ

silsilesinin batı uçları (Haimos), Rodop dağ silsilesi ve Istrana dağlarıdır. Bölgenin nehirleri ise Meriç (Hebros), Tunca (Tonzos), ve Arda (Ardeskos) nehirleridir. Tarımsal anlamda oldukça verimli ovalara sahiptir. Maden yatakları bakımından da bolca miktarda demir yataklarına sahiptir. Bu bölge de Traklar kabileleri halinde yaşamaktaydı. Bölgeye hâkim olan Trak kabilesinin ismi Odrisler'dir. Odrisler, Tunca (Tonzos) nehri vadisinden, Meriç (Hebros) nehri boyunca sahile kadar uzanan topraklarda hüküm sürmüş bir Trak kavmidir. Arif Müfit MANSEL, İlk Çağ'da Edirne isimli maddesinde Hadrianopolis coğrafyası, bölgede bilinen en eski ahali

Trak kabilelerinden Odrisler ve Bettegeriler tarafından iskân edilmiştir demektir. Bu kavmin toprakları içinde yer alan Hadrianopolis şehrine ilk yerleşimin ne zaman yapıldığı ve şehrin ilk isminin ne olduğu hakkında çeşitli görüşler mevcuttur. Bir takım tarihçiler yerleşim biriminin isminin "Uscuduma" bazılan ise "Orestia" olarak kullanmaktadır. Osman Nuri PEREMECİ Uscudama Edirne'nin kuzeyinde yer alan ve günümüzde Bulgaristan sınırları içinde olan Üsküdar Köyü'nün bulunduğu yerde kurulmuş olan eski bir Trak kentidir der. Roma İmparatoru Hadrianus tarafından 117-138 yılları arasındaki doğu seferi esnasında, yerleşim biriminin jeopolitik konumu ve stratejik önemini nedeniyle çevresi surlar ile çevrilip yerleşim birimine kent statüsü bahşedilmiştir. Bu tarihten sonra da yerleşim birimi İmparatorun ismiyle anılır olmuştur. Bu durumu Veli SEVIN, Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası isimli eserinde İmparator Hadrianus'un (117- 138)

Uscudama'nın yerine kurduğu Hadrianopolis kenti sayılabilir demektir. Daha sonraları Diocletianus 297 yılında yaptığı eyalet reformuyla Trakia Bölgesi'ni Europes, Rhodopes, Trakia ve Haemimontus olmak üzere dört ayrı yönetim birimine ayırmıştır. Hadrianopolis şehri bir Castrum'dur. Tayyip GÖKBİLGİN'in İslam Ansiklopedisi bu kalenin dört köşesinde dört yuvaklar burç, bunların aralarında da dört köşeli on ikişer daha ufak kule ile dokuz kapı bulunmaktadır. Surların önünde de bir hendek mevcuttur. Semavi EYICE, Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi'nin 8-9 sayısında dört tane olan köşe kulelerinden biri geçen yüzyılda saat kulesi haline getirilmiştir. Bu kule Makedonya Kulesi olarak adlandırılmaktadır. Diğerleri ise Yeliburgaz veya Kafeskule; Germekapı Kulesi ve Zindanalı Kulesi'dir. Köşe kulelerinden sadece saat kulesi olan burç günümüze kadar gelebilmiştir. Bu kalenin esaslı da

Roma Dönemi'ne ait olmakla birlikte Bizans Çağı'nda tamir görmüş olduğu üzerindeki kitabeden anlaşılmaktadır. 1553 yılında Türkiye'ye gelen Hans Dernschwam bir burcun cephesinde iri tuğla harfler ile yazılmış Yunanca bir yazıtın bahsetmektedir. Yazıtın Türkçe çevirisi "Tanrım, dindar ve İsa'nın dostu hükümdarımız İoannes'e yardımcı ol" şeklindedir. Elimize geçen eski fotoğraflarda bu kitabe gayet açık ve okunaklı şekilde kulenin 1894'ten sonraki durumu ile görülmektedir. Şu halde Bizans kitabesi burcun saat kulesi olarak 1894'teki ikinci değişikliğinden sonra da duruyordu ve hatta daha da belirgin bir biçime de sokulmuştu. Fotoğraf Üç Şerefeli Camii'nden çekildiğinden sadece bir kısmı gözükmemektedir. Roma ve Bizans dönemlerinde Hadrianopolis Surları önemini korumakla birlikte şehrin sembolü olmayı da

başarmıştır.

1361 yılında Sultan I. Murad tarafından şehrin Türklerce fethedilmesiyle birlikte Kaleiçi dışında çevresine yeni yerleşimler oluşturuldu. Osmanlı Devleti döneminde 19. yüzyıla kadar surların ayakta olduğu bilinmektedir. Kalenin kuzey doğu ucundaki burç üzerine 1884-85 yıllarında ahşap, 1894 yılında ise kâğır bir saat kulesi inşa edilmiştir. Saat Kulesi 1953 yılındaki depremde kısmen yıkılmıştır. Günümüzde ise kulenin bir kısmı hala ayaktaadır.

Kule çevresinde 2002-2003 yıllarında Edirne Arkeoloji Ve Etnografya Müzesi uzmanları tarafından, gizli kalmış Edirne tarihine ışık tutacak başarılı kazı çalışmaları yapılmıştır. Bu kazı çalışmalarını çerçevesinde açığa çıkarılan birçok eser Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesinde sergilenmektedir.

Fotoğraf: Balış Güneşen Arçil

Karakavak

Bir ney sesiyle hıçkırık,
Karışık...
Edirne yolunda tipi,
Önce serpen, giderek yoğunlaşan kar
Ölüm yine salınıyor sekerek
Ah Ölüm, Ah Seenen, boğazına dursun ham çökelek
Sen Edirne, sen neşeli günlerimde bile...
Hüznü kulağıma bağırarak diyor...
Uzaktan tahammülfersa çay bahçeleri...
Kenara yığılmış ve örtülü
Yaz mevsimini bekleyen masalar
Benim beklediğim gelmeyecek ve ayrıca
Beni de bekleyen yok...

Yeryüzü Aşkın Yüzü Oluncaya Dek

Elindeki fidanı dikmelisin.

Çölde susamış bir köpeğe kuyudan su çekip vermelisin.

Güçsüz bir insanın taşıyamadığı nevalesine yardım etmelisin.

Kardeşinin yüzüne gülümsemelisin.

Anne, baba ve akrabalarını ziyaret etmelisin.

Pişirdiğin çorbadan komşuına ikram etmelisin.

Bir yetimin elinden tutmalı, bir hastanın hatırını sormalı, bir ihtiyarın elinden öpmelisin.

Çocukları sevdiğilerinden kat kat fazla sevmelisin.

Kendini bir hesaba çekmeli, kırılganlıkların sebebi ne olursa olsun ilk adımı atan olmalısın.

Yol açmalı, kolaylaştırmalı ve müjdelemelisin.

Dilinden ve elinden huzur bulan kimse olmalısın.

İfrat ve tefritten kaçınmalı, orta yolu takip etmelisin.

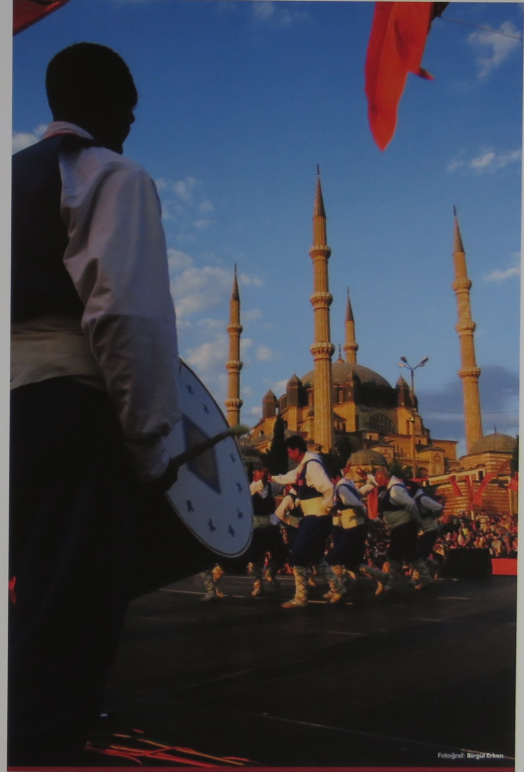
Zulme karşı durmalı, işgalleri lanetlemeli, mazlumların yanında olmalısın.

Utanılacak tavırları, kıskanılacak meziyetler gibi algılamamalısın.

Emekten, alın terinden, adaletten yana...

"Yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek"

Aşka dair ne varsa içinde barındırmalısın.

Araştırma

şehir. Osmanlı'nın yüzyıllarca hüküm sürdüğü coğrafyanın, Anadolu ve Balkanların muhteşem bir sentezi, her şey yerli yerinde ve kararınca, ne eksik ne de fazla...

Tam anlamıyla bir hoşgörü şehri Edirne ve bu yönü, geçmişinden bu güne itina ile taşıdığı nadide bir zenginlik. Uzun yıllar farklı kültürlerin, inançların ve etnik unsurların bir arada huzur içinde yaşadığı bir kent. Gayrimüslim bir kadının, ramazan'da oruç tutan Müslüman komşularına hürmetinden, aldığı ekmeği bile gizleyerek evine getirdiği, Müslümanların da farklı dinlere mensup komşularını ailesinin bir üyesi olarak gördüğü bir şehir.

Tarihi ve kültürel zenginlikleriyle, doğal güzellikleriyle, coğrafi konumunun stratejik önemiyle ve demografik yapısıyla "Marka Şehir" olmanın tüm özelliklerini bünyesinde barındıran bir şehir Edirne.

Müstesna özellikleri bünyesinde barındıran Edirne birçok şehre nazaran markalaşma açısından önemli adımlar atmış olmasına rağmen hala hak ettiği noktaya ulaşamamıştır. Özellikle yurt dışındaki emsallerine bakıldığında, mevcut potansiyelin önemli ölçüde artırılabilceğini söylemek sanırım çok iddialı bir söylem olmaz.

Ancak bunu hayata geçirebilmek ve bu potansiyeli şehrin ekonomik entrümanlarından en önemlisi haline getirebilmek için tanıtım çalışmalarının tam bir uyum içinde yürütülmesi büyük önem arz etmektedir. Kurum ve kuruluşlar, yerel yönetimler, STK'lar ve şehirde yaşayan her bir ferde bu anlamda önemli görevler düşmektedir.

Günümüzde iletişim teknikleri alabildiğine çeşitlenmiş ve hızlanmıştır. Gazete, Radyo, Televizyon gibi klasik kitle iletişim araçlarına ilave olarak sosyal medya yeni bir iletişim unsuru olarak ortaya çıkmıştır. Ülkeler, şehirler hatta küçük kasaba ve köyler tüm iletişim kanallarını kullanarak kendilerini tanıtmak ve daha fazla ziyaretçi çekmek adına tüm iletişim kanallarını kullanmaya başlamışlardır.

Marka şehirlerin oluşturulmasında ve tanıtılmasında en önemli unsurlardan biri de yerel basındır demek sanırım yanlış bir değerlendirme olmaz. Yerel basın tanıtım unsurlarının tutkalı gibidir bir bakıma. Farklı kültürlerden gelen, farklı misyon ve vizyonları olan tüm unsurları bir araya getirme potansiyeli taşıyor. Şehir sakinleri ile karar vericiler arasında köprü olur kimi zaman. Mesleki faaliyetlerde bulunurken aynı zamanda şehrin fahri tanıtım elçisidir. Karşılaştığı insanlara yaşadığı şehrin özellik ve güzelliklerini anlatmak, aktarmak gazetecinin görevlerinden biridir aynı zamanda. Ulusal ve uluslararası medyanın kılcal damarları olarak nitelenebilecek yerel basın kuruluşları, haber hazırlarken bu misyonlarını asla unutmamalı ve gerekli hassasiyeti göstermelidirler.

Ancak yerel basının bu işlevini yerine getirebilmesinin en önemli şartı, esnafından yerel yönetimine, kurum-kuruluşlarından STK'larına tüm kesimler tarafından desteklenmesidir. Yerel basınla sağlıklı bir iletişim kültürünün geliştirilmesi, ekonomik zorlukların üstesinden gelebilmeleri için gerekli tedbirlerin alınması, daha fazla okunarak basın mensuplarının motivasyonunun artırılması bu işlevini yerine getirilmesi için yerel basını yüklenilecek ve güçlü kılacaktır.

Marka Şehirlerin Oluşturulmasında Yerel Medya Unsuru

Fikret Dişlioğlu

Fotoğraf: Bahiç Günhan Arslan

Şehirlerin de bir ruhu olduğunu düşünmüştümdür hep. Kendine has çekicilikleri, güçlü ve zayıf yanlarından oluşan benzersiz birer kimlikleri... Bu ruhun ya da kimliklerin oluşmasında birçok unsurun bir araya gelmesi ise şehirler arasındaki ayırt edici özellik olarak nitelenebilir. Mesela Trabzon'a gittiğinizde Karadeniz gibi coşar, İçinizin içinize sığmadığını hissedersiniz. Urfa'ya, Mardin'e gittiğinizde o mistik hava sarar

birdenbire bedeninizi ve ruhunuzu. Hatay'a vardığınızda kendinizi bir zaman yolculuğunun içinde bulursunuz ve aniden asırlar öncesine gidiverirsiniz. Sivas, Erzurum, Yozgat, Çanakkale, Aydın... her biri başka başka şeyler hissettirir insana.

Edirne bu duyguların hepsini aynı anda yüreğinizde ve kalbinizin derinliklerinde hissedebileceğiniz özel bir

Edirne'de Şiddetli Kış

Haluk Kayıcı

Fotoğraflar: Behiç Günlekin Arşivi

Uzun bir geçmişle sahip olan Edirne, her devirde önemli bir şehir olma özelliğini korumuştur. Bir dönemin başkenti, sadece siyasi olarak değil sosyal ve kültürel açıdan da önemli bir merkez olmuştur. 20. yüzyıla girerken dönemin süreli yayınlarında da Edirne sosyal ve kültürel hayatının izlerini görmek mümkündür. Buna bir örnek olarak dönemin Servet-i Fünun dergisinin 255. Sayısının ek kısmında yayımlanmış Edirne hakkında haberlerin bulunduğu bir mektubu eski yazıdan (Osmanlı Türkçesi) çevirerek, sadeleştirdim. Okuyucusuyla buluşması dileğiyle...

Edirne'den Mektup (Edirne'de Şiddetli Kış)
14 Kânûn-ı sâni 1311 [26 Ocak 1896]

Edirne ile mülhakatında kış şiddetle devam ediyor. Geçen Cumartesi günü fırtına ile düşmeye başlayan kar, Çarşamba gününe kadar İstanbul ve Edirne trenlerinizaruri olarak tatile mecbur etti. Yaşanan kış, postaların gelişinin de birkaç gün ertelenmesine sebep olmuştur.

Geliri ile mahrukât[odun-kömür] alınarak, Edirne fukarasına dağıtılması için geçenlerde bir tiyatro tertip

Edirne'de Resadiye Bahçesi. (Kartpostal: İsaac. I. Canetti.)

edildiği yazılmıştı. Bundan hâsıl olan meblağ ise maksada kifayet eylemediğinden, bu defa "Kulüp Enternasyonal"de bir balo yapılması kararlaştırıldı. Balonun tertibatına ve biletlerin dağıtımı vesaireye nezaret etmek üzere saadetlü Arif Paşa'nın [dönemin Edirne Vilayeti valisi] mahdumu İsmail Beyefendi ve Reji Nazırın Ali, Belediye Reisi Alaaddin, eşrafdan Dilaver Beyefendiler ile Vilayet TercümanıRober, Sihhiye Müfettişi Arastidi, Altunalmaz, Grigof,Nail Papo Efendilerden mürekkep bir komisyon teşkil ederek biletler dağıtılmaya başlanmış ve hasılatın 200 Lira olması umut edilmektedir.

Defter-i Hâkânî [tapu dairelerinin eski ad] Nezâret-Celilesinde,Tahsil-i Bakayâ Komisyonunda aza sıfatıyla bulunmak üzere, vuku bulan emir ve yazıya istinaden Vilâyet Defter-i Hâkânî Müdürü ve Emlâk-ı Hümâyûn Komisyonu reis-isaniisi saadetlü Süleyman

Müfid Bey, İstanbul'a gitmiştir.

Birkaç gündür şehrimizde Mösyö Maksim namında bir bilardo profesörü bulunuyor. Geçen gece Rumeli gazinosunda, yüze yakın bilardo meraklısı hazır olduğu halde Mösyö Maksim bilardodaki maharetini göstererek, hatırı sayılır oyuncuların, beğenisini kazandı. Ancak bizce Mösyö Maksim bilardodan daha çok şarlatanlıkta daha başarılı görülmüştür. Yüzden ziyade karanbol sayısı yapıyor ise de bir meblağ karşılığında bahse girilirse beş-altı yüz karanbol yapabileceğini ve İstanbul'un meşhur karanbolcüsü Diran Efendi'yi mağlub edeceğini ve bundan sekiz sene evvel Diran Efendi'nin kendisinin öğrencisi olduğunu söyleyip duruyor. Profesör efendi dün gece İstanbul'a gitti. Bakalım İstanbul bilardo meraklıları Mösyö Maksim'i nasıl bulacaklar...

Edirne
Mutfağı

Fincan Böreği

Yrd. Doç. Dr. Rifat Gürgendereli

Fotoğraflar: Rifat Gürgendereli

Edirne Dergisi'nin sevgili okuyucuları, bu sayıda bölgemiz insanın iyi bildiği hamurşilerinden biri olan "fincan böreği"nin yapılışını anlatacağız. Edirneliler arasında ağız özellikleri nedeniyle "filcan böreği" ya da "yarımca börek" olarak da bilinir. Bilindiği ve daha önceki sayılarda bahsettiğimiz üzere, hamurışı olarak da tabir edilen yemek çeşitlerimiz, Balkanlar ve Edirne özelinde ev hanımlarının sıkça yaptığı yemeklerdendir. Yemek dememin sebebi bu hamurşilerinin tek bir yemek çeşidi gibi bir öğün içinde sunulmasıdır.

Becerikli ve hızlı Edirneli Hanımlar tarafından kolayca yapılan bu börek çeşidi, çocukluğumuzun tatlarından biridir. Ailenizin kalabalık olmasına ya da maddi şartlara göre iç malzemesinde; kıyma, peynir, ekşimik, patates, kullanabilirsiniz. Bu tür geleneksel yemekler ve tatlar ne yazık ki çeşitli mazeretlerle sofralarımızdan yok olmakta. Yapımı kolay bu ve buna benzer geleneksel tatların unutulmaması için elimizden geleni Edirne dergisi olarak yapmaktayız.

Fincan böreği denmesinin sebebi; büyük bir hamur açılarak, bu hamurun içine malzemelerin konulması, fincan ya da fincan tabağı vasıtasıyla bu hamurdan kızartılacak parçaların kesilmesi işlemi nedeniyle. Günümüzde daha büyük parçalar halinde kızartılmaktadır. Yanında Edirne sütünden yapılmış güzel bir ayran harika olur.

Malzemeler:

Hamur için; 2 yumurta, 1 su bardağı yoğurt, 2 çay kaşığı tuz, 2 çay kaşığı karbonat, 2 yemek kaşığı sıvı yağ, un.

İç malzeme: İsteğinize göre farklı iç malzemeleri kullanabilirsiniz; peynirle veya lorla maydanozlu iç malzeme, haşlanmış ezilmiş karabiberli patatesli iç malzeme ya da soğanlı kıymalı kavurmuş iç malzemelerden istediğinizi kullanabilirsiniz.

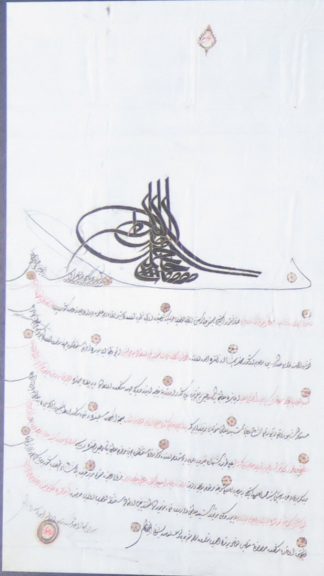
Yapılışı:

Yumurta, yoğurt, tuz, karbonat ve sıvı yağ bir kabin içinde karıştırılır. Üzerine aldığı kadar un eklenir ve kulak memesi kıvamında bir hamur tutulur. Üzeri nemli bir bezle örtülür ve yarım saat kadar bekletilir.

Dinlenen hamur, küçük bezeler haline getirilip tek tek açılır. Büyüklükleri, ortalama bir pasta tabağı kadar olmalıdır. İç malzeme daire şeklindeki hamurun ortasına yayılır. Hamur, kapatılarak elle kenarlarına hafif hafif bastırılarak kapatılır. Hazırlanan hamurlar kızgın yağda kızartılır. Yanında ayran pek güzel gider.

Pek lezzetli, yapımı kolay ve hızlı, afiyet olsun!

Geçmiş Zaman Olur ki...

Bu sayımızda da Sultan III Mustafa dönemine ait olan ve (Hicri 13.06.1173) 01.02.1760 tarihinde yazılmış olan bir Berat karşınızdayız. BOA Müzehhep Fermanlar kategorisinde 121 n'üde kayıtlı olan bu Beratımız; "Edirne dâhilinde bulunan Sultan Bâyezid Evkâfı'ndan İstorni, Dalya ve civân mukâtaalarının, mâlikâne olarak Halî'e verilmesine dâir"dir.

İlk satır celif divânî; sonraki satırlar divânî hat ile yazılmış olan bu Berat yirmi iki satırdan ibarettir. Sol alt köşesinde yazıldığı yerin kaydı olan Berat'ın orijinali 53x151,5 cmdir ve Tuğrası, altına çekilmiştir. Sağ tarafında, çiçek buketi görülmektedir. Buket, gül, lüle, Manisa lâlesi, kasımpatı, zerrin, süsen ve tanımlanamayan bir çiçekten müteşekkildir. Yazı üzeri ve davet (duâ) cümlesi, zerefşân ile tezyîn edilmiştir. Satır araları, altın mücevher noktaldır.

Bu güzel beratımızın yazısında, kırmızı ve siyah mürekkebi kullanılmıştır.

